

ŠV. RAŠTO AIŠKINIMAS PAGAL BAŽNYIOS NURODYMUS

Vienas mūsų aukšt dvasiškai, bolševikams 1940 m. okupavus Lietuvą, turėjo eil pokalbių vairiais Bažnyios ir valstybės santykių klausimais su iš Maskvos tuo tikslu atvykusiais pareigūnais. Tai buvo savos rūšies prieškovinis dviejų priešingų pusių apsižvalgymas, siekiant patirti, kiek priešas yra pajūgus ir kokias jis turi užmačias. Baigiant pokalbius, Kremliaus siūstieji surengė vakarienę, kurios metu vienas iš jų paklausė taur « už naują Lietuvos Katalikų Bažnyčią ». Dvasiškis tačiau atsakė priimti tokią tost, ir iš savo pusės pasiūlyė išgerti « už visada naują ir visada seną Katalikų Bažnyčią ». Rusai, daug negalvoję, sutiko tokį tost priimti.

Imdamasis kalbėti apie Šv. Rašto aiškinimą, kaip jį moko ir reikalauja Bažnyčia, noriu pasisavinti aną mano buvusio garbingo profesoriaus pasiūlytą tost, kad juo pasinaudočiau, kaip vedama mintimi, mano pasirinktai temai. — Katalikiškoji egzegezė yra visada nauja ir visada sena, kaip visada nauja ir visada sena yra Bažnyčia, kuriai vienai Viešpats patikėjo autentišką jo kvėptį Šv. Knygų aiškinimą.

I. Katalikiškoji egzegezė yra visada nauja

1. Katalikų Šv. Rašto aiškinimas turi galimybę būti visada naujas, aktualus, progresuojantis, kadangi paeina iš neišsenkančios versmės, kuri teikia Dievo kvėptis knygos. Šv. Raštas talpina savyje ne žmogaus išminties suvoktus ir sukrautus turtus, bet neapripiamo ir neišsemiamo Dievo apreiškimą. Kas, kada pajūgs išsemti dieviškos išminties turtus, kuriais Jis panorė dalintis su žmonėm vaikais? ! Štai kodėl kiekvienas Šv. Rašto aiškintojas ne tik visada turi galimybę atskleisti vis naujus apreiškimus Šv. Knygų lobius, bet taip pat turi pareigę nuolankiai prisipažinti nesėpilnai pajūgus vis Šv. Rašto dievišką išmintį savo protu apripti, visas Šv. Knygose glėdinčias idėjas suvokti ir išaiškinti. Teisingai Šv. Tėvas Pijus XII enciklikoje *Divino afflante Spiritu*, cituodamas šv. Augustiną, pasitebi: «Jog Viešpats Dievas tyčia savo kvėptiose knygose pynė sunkumą, kad tuo būdu pažadintumėte atydesniais jį studiuoti».

jose ir aiškinime; o taip pat kad, pažin savo ribotum , pasimokytytume sielos nuolankumo. Nieko tod l nuostabaus, jei kartais vienas ar antras klausimas niekad nesusilauks pilno atsakymo, kadangi lie iami dalykai, kurie savyje yra neaišk s ir kurie randasi per toli nuo m s laik ir nuo m s turimos patirties; o be to, kad ir egzegez , kaip ir kiti sunkesnieji mokslai, gali tur ti m s protui neprieinam ir m s j gomis neatskleidžiam paslap i 1.

2. Katalikiškoji egzegez yra vis nauja, kadangi n ra vien žmogaus proto padarinys, bet veikia Šv. Dvasios dovana per malon . O Šv. Dvasios teikiamoji malon savo turtingumu yra neišsemiama ir savo galia yra nepaliaujan iai veikianti. Popiežius Leonas XIII enciklikoje *Providentissimus*, pasteb j s kaip Šv. Knygos praver ia kiekvieno dvasinei pažangai ir išganymui, teigia: «Negalima juk jas laikyti lygiomis su kitomis [profanin mis knygomis]. Jos yra pa ios Šv. Dvasios padiktuotos ir talpina savyje didžiausios reikš m s, daugumoje paslaptinius ir sunkius dalykus. Taigi joms suprasti ir išaiškinti visada esame reikalingi tos pa ios Šv. Dvasios «at jimo », t. y. jos šviesos ir malon s, k be abejon s, kaip dažnai nurodo dieviškas Psalmistas, reikia išmelsti nuolankia malda ir išlaikyti gyvenimo šventumu » 2.

Popiežius Benediktas XV enciklikoje *Spiritus Paraclitus*, nurodydamas Šv. Jeronimo pavyzd aiškinant Šv. Rašt , sako : «Tokiu b du, kadangi jis buvo sitikin s, jog ' Šv. Rašt aiškinti mums visada yra reikalinga, kad Šv. Dvasia pas mus ateit ' ; ir ne kitaip Šv. Rašt reikia skaityti ir suprasti, kaip kad ta mintimi, kuri Šv. Dvasia kvopia, kuria jis yra parašytas, šventas Dievo Vyras pats ir draug pagelba karštai meldžia Šv. Dvasios pagalbos ir šviesos; taipgi skaitome, jog jis, kaip, imdamasis Šv. Knygas aiškinti, pasivesdav s Dievo pagalbai ir broli maldoms, taip pat atlikt aiškinim taip pat šiam priskirdav s » 3.

3. Bažny ia niekada nedraud , bet, priešingai, visada skatino visus dieviško mokslo myl tojus studijuoti Šv. Knygas, siekiant vis naujos ir naujos pažangos ir stengiantis atidengti naujus, ar plaiau paaiškinti jau žinomus dieviško apreiškimo lobynus.

Popiežius Leonas XIII enciklikoje *Providentissimus* nurodo, jog Bažny ios duodamos Šv. Rašto aiškinimui direktyvos nieku b du netrukdo biblini studij , bet veikia joms padeda: jas apsaugoja

¹ *Enehiridion Biblicum*. Documenta ecclesiastica sacram Scripturam spectantia, Roma *1961, 563 nr.

² Ten pat, 89 nr.

³ Ten pat, 469 nr.

nuo klaid . Toliau Kristaus vietininkas t sia, sakydamas : «Plati juk yra dirva bet kuriam priva iam mokslo vyrui, kur saugiai ir Bažny iai neabejotinai naudingai gali reikštis sava aiškinimo iniciatyva. Tose, b tent, Šv. Rašto vietose, kuri aiškinimas dar n ra galutinai nustatytas, šiuo b du, švelniai vedant Dievo Apvaizdos rankai, galima atlikti parengiam darb Bažny ios sprendimui subrandinti. Tose gi vietose, kuri aiškinimas jau yra nuspr stas, privatus mokslininkas gali naudingai reikštis, patiekdamas platesn paaiškinim , arba pla ioms tikin i j mas ms, arba gilesn studij mokslo žmon ms, arba pagaliau geriau atremdamas eventualius priešinink puolimus »⁴.

Siekdamas pagilinti Šv. Rašto studijas, tas pats Šv. T vas sa ko vyskupams specialiai parinkti ir tinkamai parengti gabius ir studijoms pasišventusius mokslo vyrus, kad jie d styt Šv. Rašt seminarijose ir kitose aukštosiose teologijos mokyklose. « Šioms pareigoms, — nurodo Kristaus vietininkas min toje enciklikoje, — ne bet kokie, o tik tokie turi b ti parinkti, kuriuos šiam rekomenduoja tinkamas j mokslinis pasirengimas, ilga Šv. Rašto studijose patirtis ir gili Šv. Knygoms meil . Be to, turi b ti iš anksto numatoma ir pasir pinama, kas v liau tur s b ti ši j p diniai»⁵. Iš savo pus s popiežius pasir pino steigti apaštališku raštu *Vigilantiae* (1902.X.30) specialī Biblijos komisij , kuriai paved priži r ti ir pl sti bei tobulinti Šv. Rašto studijas ⁶.

Pijus X apaštališku raštu *Scripturae Sanctae* (1904.11.23) Leono XIII steigtai Biblijos komisijai suteik teis ir nustat normas, pagal kurias ji tapo galinta teikti Šv. Rašto akademinius laipsnius ⁷. Kiek v liau tas pats Kristaus vietininkas kitu apaštališku raštu *Vinea electa* (1909.V.7) steig Romoje Biblijos Institut , kurio tiksl šiaip nusak : « kad tuo b du Romos mieste b t turima gilesni Šv. Knyg studij centras, kuris galimai s kmingiau kelt biblini moksl bei su jais susijusi kit studij pažang Katalik Bažny ios mintimi » ⁸.

Popiežius Benediktas XV enciklikoje *Spiritus Paraclitus* katalikams egzegetams pavyzdžiu stato šv. Jeronim . Jis pabr žia, jog ypa dvasiškija turi daugiau studijuoti Šv. Rašt ir j geriau pažinti. «Jie, taigi, turi žinoti, — sako Kristaus vietininkas, — jog yra privalu neapleisti Šv. Rašto studij , ir j imtis ne kitaip, o

⁴ Ten pat, 109 nr.

⁵ Ten pat, 103 nr.

⁶ Ten pat, 137-148 nr.

⁷ Ten pat, 149-157 nr.

⁸ Ten pat, 286 nr.

tik taip, kaip Leonas XIII enciklikoje *Providentissimus Deus* yra nurod s bei sak s »⁹.

Ypa Pijus XII primygtinai skatino katalikus egzegetus gilinti Šv. Rašto studijas, panaudojant visas moderniškas mokslo priemones. Enciklikoje *Divino afflante Spiritu* sako : «Šia enciklika mes ypatingu b du siekiame parodyti, kas dar lieka daryti, ir kokia mintimi katalikas egzegetas privalo imtis šio taip aukšto uždavinio ; o taip pat duoti naujo impulso ir naujos dvasios tiems, kurie uoliai darbuojasi Viešpaties vynuogyne»¹⁰. Detalizuodamas savo nurodymus katalikams egzegetams popiežius pirmoje eil je rekomenduoja originali Šv. Rašto kalb pažinim ir tiesiogin originalinio teksto aiškinim . «Egzegetas privalo, — rašo Šv. T vas, — net ir mažiausius dalykus, kurie, Dievui kvepiant, iš jo iš šv. rašytojo plunksnos, imti su didžiausiu r pestingumu ir net pagarba, kad giliau ir pilniau suvokt jo mint . Tod l visu uolumu turi stengtis sigyti kaip biblini , taip ir kit orientaliniai kalb vis didesn pažinim ir savo aiškinim remti visais tais argumentais, kuriuos teikia bet kokia filologija ... ». Nurod s, kaip jau šv. Jeronimas ir daugelis kit didži j egzeget yra kreip ypating d mes originalin tekst , Šv. T vas t sia: « Taigi, tuo pa iu keliu einant, reikia imtis aiškinti originalin tekst , kuris, kadangi parašytas paties šv. rašytojo, turi didesn autoritet ir didesn svor , negu bet kuris, nors ir geriausias vertimas ¹¹».

Siekiant pažangos Šv. Rašto aiškinime, nereikia atitrkti nuo seno krikšioniško Padavimo, bet veikiau reikia j jungti su naujais m s laik mokslo laimjimais. « Taip pagaliau, — teigia Jo Šventenyb minimoje enciklikoje, — te vyksta laimingas ir vaisingas sujungimas sen j doktrinos ir dvasinio išsireiškimo švelnumo su nauj j gilesniu išsimokslinimu ir tobulesne technika, kas neabejotinai atneš nauj vaisi dar vis pakankamai neišdirbtoje nei pilnai išnaudotoje Dievišk Rašt dirvoje »¹².

Nors iš vienos pus s pabr ždamas b tin reikal , aiškinant Šv. Knygas, paisyti krikšioniško Padavimo, iš kitos ta iau pus s Kristaus vietininkas nurodo, jog n ra teisinga teigti, kad m s laik egzegetams telieka tik patiekti bei paaiškinti, k apie Šv. Rašt bei jo aiškinim randame Padavime. «Neteisingai tod l, — sako popiežius, — kai kurie, netur dami gero biblini moksl pažinimo, kalba, b k m s laik katalikui egzegetui nelieka nieko naujo prid ti prie to, k yra suk rusi krikšioniškoji senov . Priešingai, m s

⁹ Ten pat, 481 nr.

¹⁰ Ten pat, 546 nr.

¹¹ Ten pat, 547 nr.

¹² Ten pat, 554 nr.

laikai išskirti tiek daug dalykų, kurie reikalauja naujų tyrimų, naujų svarstymų, užduodami tau būdu dieniam egzegetui nelengvą studijų našą»¹³.

Kad būtų galima pasiekti vis didesnis ir didesnis pažangos Šv. Rašto aiškinime, Šv. Tvas ragina egzegetus išstvermingai pasiųsti Šv. Knygų studijoms, siekiant, kiek tai yra manoma, išaiškinti ir suderinti Biblijos klausimus su moderniu mokslu patiekiamomis išvadomis. Jo Šventenybų spėjantuosius, kurie iš principo yra priešingi bet kokiems naujūmams Šv. Rašto aiškinime. Jis paabrėžia, jog Šv. Knygose yra dar eilės klausimų, kurių aiškinime egzegetai turi plačiai dirbti sava iniciatyvai pasireikšti. «Ši padėtis, — rašo popiežius, nurodydamas užtinkamus Šv. Rašto aiškinime sunkumus, — nieku būdu neturi sulaukyti kataliko egzegeto, kuris stipriai ir veikliai yra persimė savo mokslo meile ir nuoširdžiai yra prisirišęs prie šv. Motinos Bažnyios, nuo ryžto imtis sunki, iki šiolei dar neišspręstus klausimų, ne vien tik kad atremt eventualius priekaištus, bet taip pat kad bandyt patiekti tinkamą išaiškinimą, kuris iš vienos pusės derintų su Bažnyios mokslu ir ypač su tradicine šv. Rašto neklaudingumo doktrina, iš kitos pusės atitiktų profanini mokslu visiškai tikroms išvadoms»¹⁴. Toliau Kristaus vietininkas nurodo, jog «visi turi saugotis ano neišmintingo uolumo, kurio stumiami be nieko atmeta arba bent laiko tartinu visa tai, kas turi šio tokio naujūmo»¹⁵. Pagaliau Šv. Tvas atkreipia dėmesį, jog «dar daug ir labai svarbių yra klausimų!, kurių svarstyme ir aiškinime katalikas egzegetas gali ir privalo laisvai reikštis savo išmintimi ir savo sugebėjimais, kad kiekvienas padaryt savo asmeniną našą bendrai naudai, keliant šv. mokslo pažangą ir ginant Bažnyčią bei jos garbę»¹⁶.

Vadinasi, visi popiežiai rėpina ir skatino, kad Šv. Rašto studijose ir jo aiškinime būtų daroma reikiama ir galima pažanga. Šiame rėpinyje ir šiose pastangose popiežiai vienas kitą papildė ir papaiškino, bet nieku būdu nepaneigė ir nepadarė kokių nors revoliucinių šuolių pirmyn ar atgal, kaip tai kai kas bando teigti¹⁷.

4. Ištikimi Bažnyios vaikai, kuriuos Dievas pašaukė pasiaukoti Šv. Rašto studijoms, Kristaus vietininkai skatinami ir vadovaujami, nenuilstamai dirbo ir dirba, kad vis plačiau ir plačiau

¹³ Ten pat, 555 nr.

¹⁴ Ten pat, 564 nr.

¹⁵ Ten pat.

¹⁶ Ten pat, 565 nr.

¹⁷ Plg. L. Alonso Schökel, *Dove va l'Esegesi Cattolica*, žr. *Civiltà Cattolica* 3 (1960) 449-460 psl.

atskleist Švent Dievo kv pt Knyg neišsemiamus turtus. Pažanga padaryta didel . Jei dar šio šimtme io pradžioje biblin se studijose pirmavo protestantai, tai n dien katalikiškoji egzegez neturi nieko protestantams pavyd ti. Priešingai, ji pasiek toki aukštum , kad duoda visiems ton , bei užima vadovaujant vaidmen . Katalikiškai egzegezei daug pad jo ir padeda archeologija : naujieji archeologiniai radiniai. Šie neš daug naujos šviesos senov s istorijon ir žymiai pirmyn past m jo semit kalbos pažinim . Visa tai duoda nauj argument nustatyti Šv. Knyg autentiškumui ir istoriškumui tradicine katalikiškoje egzegez je vyravusia prasme.

Vienas iš didžiausi m s laik archeolog prof. William Foxwell Albright, praleid s prie archeologini iškasen Artimuose Rytuose virš trisdešimt met , savo gausiuose moksliniuose veikaluose, vertindamas naujus archeologinius duomenis, beveik visai paneigia 19 amž. racionalist paskelbtas tezes apie Šv. Rašto kilm . Jis konstatuoja, kad naujieji archeologiniai duomenys daugumoje ir kartais, su nuostabiu tikslumu patvirtina Šv. Knyg topografini aprašym etnologini nurodym ir istorini pasakojim tikslum .

« N dien, — rašo W. F. Albright, — yra beveik visuotinai priimama, kad *Pradžios* knygos topografiniai nurodymai tobulai derinasi su archeologiniais duomenimis iš vidurinio Bronzos perijodo ¹⁸ ... Bendrai imant, — t sia autorius, — yra nuostabus sutapimas tarp archeologijos duomen ir *Pradžios* knygoje paduodamo Palesinos gyvenimo aprašymo »¹⁹.

Naujai atrastieji prie Negyviosios J ros tekstai, paein iš II-I amž. prieš Krist , patvirtina hebraiško-masoretinio teksto tikslum ir leidžia nustatyti Senojo Testamento knygy senum . Taip, pavydžiui, iš j aiškiai seka, kad Psalm s žymiai pranoksta Makab j laikus, ir kad Pranaš perijodas yra neabejotinai ankstesnis už helenistin laikotarp ²⁰.

Hebraj kalbos geresniam pažinimui ir jos form senumo tiklesniam nustatymui ypa daug prisid jo archeolog atrastieji ugartin s literat ros dokumentai. J pagelba galima nustatyti, jog daugelis hebraiškos poezijos k rini , kaip Deboros giesm , Moz s sesers Miriam himnas, eil Psalmi , Jok bo palaiminimai ir kita tikrai paeina iš to laikotarpio, kuriam jie yra skiriami, arba paties teksto, arba Padavimo, kitaip tariant, yra autentiški²¹. « Hebraj biblin

¹⁸ *The O. T. and the Archeology of Palestine*. H. H. Rowley, *The O. T. and Modern Study*, Oxford 1951, 3 psl. : « The Traditions of Genesis clearly reflect a M. Bronze background btw 21 and 16 centuries b. C. ».

¹⁹ Ten pat, 5 psl.

²⁰ W. F. Albright, *The O. T. and the Archeology of Palestine*, 22-25 psl.

²¹ W. F. Albright, *The O. T. and the Archeology of A. East*. H. H. Rowley, *The O. T. and Modern Study*, 27-33 psl.

poezij, — teigia W. F. Albright, — gaubia didelis šviesos gausumas paeinantis iš ugaritinės literatūros, kuris garantuoja anosios parašymo relatyvų senumą, o taip pat teksto perdavimo tikslumą»²².

Sumerinė literatūra atidengia nemažą panašumą su *Pradžios* knygos paduodamu pasakojimu apie pasaulio ir žmogaus kilmę, o taip pat ir su bibline statimdavyste. Tai rodo pirminis tradicijos bendrumas, kuris veikiausiai paeina iš žmonių giminės vienumo; o taip pat leidžia manyti, «kad biblinis Sandoros kultūrinis vainikas paeina ne iš Geležies, bet iš Bronzos amžiaus, t. y. savo esmėje siekia mozaikų laikotarpį»²³, kitaip tariant, yra autentiškas.

Egipto archeologiniai duomenys patvirtina, kad hyksai bus buvę semitinės kilmės, ir kad jie bus užplėdę ir valdę Egiptą tarp 1720 ir 1550 m. pr. Kr., kas paaiškina Jokabo ir jo sūnų sėkimą Egipte, kaip tai aprašyta *Pradžios* knygoje²⁴. Be to, visa eilė Egipte rastų papyrusų patvirtina tai, kas yra teigiama *4 Karali* 18, 26, bent, jog aramajų kalba Palestinoje buvo žinoma ir vartojama jau 6 amž. pradžioje, t. y. pirmą kartą chaldėjai užvaldę Judą. Šis faktas yra svarbus ne tik grynai lingvistiniu, bet taip pat ir chronologiniu atžvilgiu. Jis neša daug šviesos Esdro ir Nehemijo laikotarpiui²⁵.

Kaip Asyro-Babilonijos, taip Egipto, taip ypač Palestinos archeologiniai duomenys duoda puikiausią — nepaneigiamą argumentą Šv. Knygų istoriškumui patvirtinti.

Archeologiniai duomenys pagal W. F. Albright²⁶ leidžia manyti, kad tarp patriarkų ir Mozės bus prajęs reliatyviai ilgas laikotarpas. Tai patvirtina *Išjimo* knygos 12, 40 teigimas, kur nurodoma 430 metų laikotarpis.

Paskutiniai archeologiniai radiniai aiškiai rodo, jog žydai iš Egipto bus išjėję prie Ramses II apie 1280 m. pr. Kr.; o 1220 m. jie jau buvo tikrai Palestinoje; gi 1175 m. užėmė pietinę Palestinos lygumą²⁷.

Archeologinis iškasenos Palestinoje leidžia su tikslumu nustatyti Dovydo, Saliamono ir kitų Izraelio ir Judos karalių viešpatavimą, kaip tai paduoda *Karali* ir *Kronik* knygos²⁸. Taip kad W. F. Albright drįsiai teigia, sakydamas: «Kronisto istorinis tikslumas yra vis labiau ir labiau archeologų pripažįstamas»²⁹.

²² W. F. Albright, *The O. T. and the Archeology of Palestine*, 25 psl.

²³ W. F. Albright, *The O. T. and the Archeology of A. East*, 39 psl.

²⁴ W. F. Albright, Ten pat, 44 psl.

²⁵ W. F. Albright, Ten pat, 46 psl.

²⁶ W. F. Albright, *The O. T. and the Archeology of Palestine*, 7 psl.

²⁷ W. F. Albright, Ten pat, 10 psl. in sek.

²⁸ W. F. Albright, Ten pat, 14 psl.

²⁹ W. F. Albright, Ten pat, 18 psl.

Archeologiniai duomenys patvirtina taip pat Babilonijos nelaisvės fakt ir kai kurias su ja susijusias lygas³⁰.

5. Pažanga Šv. Rašto studijose padaryta. Ji yra gana didelė. Laimėjimai yra guodžiantys. Tačiau yra ir pralaimėjimai. Neišmintingas siekimas pažangos vien antrą egzektą pastatė jo klaidas, išskrypinimus, per daug nori visa lengvai išaiškinti.

Leonas XIII enciklikoje *Providentissimus* apgailestauja ir spjauna tuos katalikus egzektus, kurie racionalizmo takoje pradeda žavėti vadinamu «laisvuųjų mokslu», ir vardan jo drįsta kelti kai kurią abejonių dėl Šv. Rašto kvipimo, dėl Šv. Knygos autentiškumo ir ypač stengiasi užtušuoti antgamtinį elementą Dievo kvipose knygoje. Ši juoda tarpe, pastebi Kristaus vietininkas «neturksta toki, kurie pretenduoja būti laikomi teologais, krikščionimis ir evangelijoje gerbėjais, kad taip garbingu vardu pridengtų jį neišmintingumo aklaip šiškimą»³¹.

Pijus X tiek dekretu *Lamentabilis*³², tiek enciklika *Pascendi*³³ pasmerkė modernistų klaidas ir spjauna katalikus egzektus, kurie ši pastarą juoda takoje buvo beband prileisti tam tikrą religijos ir kvipitą juoda Šv. Knygos evoliucijai, o taip pat išdrįst teigti, kad kvipimas neliečia istorijos, nei gamtos mokslų, o tik tik jimo dalykus.

Benediktas XV enciklikoje *Spiritus Paraclitus* pakartotinai apgailestauja, kad nevisi Bažnyčios vaikai paklausė jo pirmtako Pijaus X spjimo prieš modernistų klaidas, kurios ypač liečia Šv. Rašto neklaidingumą. «Garbingieji Broliai, — rašo Šv. Tavas, — yra skaudu, jog atsirado ne tik iš tie, kurie nerastu mumis, bet taip pat iš Katalikų Bažnyčios sėnų, ir, kas ypač skaudina mums širdį, iš pačios dvasiškiųjų: iš šv. mokslų mokytojų, kurie, remdamiesi savo išpuikusiu protu, išdrįs šiame klausime Mokaniosios Bažnyčios nurodymus arba atvirai atimesti, arba paslapčiomis jiems priešintis»³⁴. Be to, Kristaus vietininkas pasisako dar ir prieš tuos, kurie bando Šv. Knygoms pripažinti tik vadinamą reliatyvų istoriskumą, t. y. būk šv. rašytojas nesirpintis registruoti istorinius faktus, bet perdavstai, k būvo iš pasakojimų girdėj³⁵.

Pijus XII enciklikoje *Humani Generis* spjauna egzektus dėl perlaisvo Šv. Rašto aiškinimo, nesiskaitant nei su Padavimu, nei su Mokaniosios Bažnyčios autoritetu. spjauna taip pat dėl pakartotinai

³⁰ W. F. Albright, Ten pat, 20-22 psl.

³¹ Enchiridion Biblicum, 101 nr.

³² Ten pat, 192, 201-203 nr.

³³ Ten pat, 264 nr.

³⁴ Ten pat, 453 nr.

³⁵ Ten pat, 456 nr.

darom klaid , palaikant nuomon , b k Šv. Knyg neklaidingumas lie i s tik tik jimo ir doros klausimus³⁶. Šv. T vas toliau atmeta, kaip aiškiai priešing Bažny ios mokymui, taip vadinam dvasin ar simbolin egzegez , kurios kai kas griebiasi, kad išvengt kai kuri žodiniam šv. teksto aiškinyje užtinkam sunkumu³⁷. Be to, Jo Šventenyb atkreipia d mes , jog tuose klausimuose, kurie yra susij su gamtos mokslais, reikia skirti kur yra tikri duomenys, ir kur t ra tik paprastos hipotez s, kitaip tariant, nereikia imti kaip fakt tai, kas tikrumoje t ra tik prielaida ar sp liojimas ³⁸. Galiausiai Kristaus vietininkas giliai apgailestauja, kad vis atsiranda egzeget , kurie per daug laisvai aiškina istorines Seno Testamento knygas. Jis nurodo, jog aiškinant pirmus 11 *Pradžios* knygos perskyrim , tiesa, galima prileisti, kad ia paduodama populiarius žmogaus kilm s aprašymas, bet tai nieku b du n ra tapatintina su mitologija ³⁹.

Pastaruoju metu ryšyje su kai kuriais besireiškianiais iškrypimais Šv. Knyg aiškinyje, ypa kiek tai lie ia jose patiekiam abjektyvi ir istorin ties , bandant d l jos reikšti kai kuri abejoni , šv. Kongregacija *S. Officii* rado reikalinga viešai sp ti katalikus egzegetus, «kad taip didel s svarbos klausimus išmintingai ir pagarbiai svarstyt , atsižvelgdami Bažny ios T v moksl ir Mokan ios Bažny ios nurodymus, idant neb t drums iama tikini j s žin ir pažeidžiamos tik jimo tiesos»⁴⁰. Šis sp jimas yra paskelbtas 1961 m. birželio 20 d.

II. Kat al ikiškoji egzegez yra visada sena

Iškrypimai Šv. Rašto aiškinyje pasitaiko daugiausiai d l to, kad aiškintojai neatkreipia d mesio ar užmiršta, jog egzegez , nors ir duoda galimyb s nuolatinei pažangai, vienok savo esm je yra ir pasilieka ta pati, kadangi jos objektas yra Dievo žodis — amžinoji tiesa, kuri yra visada vitališka, bet visada ir ta pati.

1. Katalikas egzegetas visada turi tur ti prieš akis tai, kad Šv. Knygos yra Dievo kv pto, ir tod l neklaidingos visose j dalyse. «Juk visos tos knygos, — teigia popiežius Leonas XIII enciklikoje *Providentissimus*, — kurias Bažny ia laiko šventomis ir kanoniškomis, visoje j pilnumoje ir su visomis j dalimis yra parašytos diktuojant Šv. Dvasiai. Aišku, jog dieviškame kv pime

³⁴ Ten pat, 612 nr.

³⁷ Ten pat, 613 nr.

³⁸ Ten pat, 615 nr.

³⁸ Ten pat, 618 nr.

⁴⁰ *Acta Apostolicae Sedis*, LIII (1961), 507 psl.

negali būti jokios klaidos, — taciau Kristaus vietininkas. — Tai savaime suprantama. Juk, kaip yra būtina prileisti, kad Dievas, — amžinoji Tiesa, — negali būti jokios klaidos autorius, taip lygiai yra būtina priimti, kad dieviškas kvipimas ne tik neprileidžia, bet tiesioginiai atmeta bet kokią klaidą⁴¹. Štai kodėl kataliko egzegeto pirmasis uždavinys yra apsaugoti Šv. Rašto pilnutini neklaidingumą. Šiame pavyzdžiu nurodo ir rekomenduoja Benediktas XV enciklika *Spiritus Paraclitus* šv. Jeronim ir šv. Augustin. Šis pastarasis, rašydamas pirmajam, prisipažįsta taip gerbi šv. Raštą, jog esant tvirtai sitikinam, kad nėra vienas šv. rašytojų nėra niekur suklydęs; taip kad, jei kartais kur užtinkas k nors, kas atrodo priešinga tiesai, visada bevelijasi ne klaidą prileisti, bet veikiau manyti, kad arba tekstas yra klaidingai perduotas, arba aiškintojas j nėra teisingai supratęs, arba jis pats jo yra nesupratęs⁴².

2. Katalikas egzegetas turi neužmiršti, kad šv. Raštas yra tikėjimo šaltinis. Todėl, aiškinant Šv. Knygas, ne vien savo išmintimi reikia remtis, kuri visada yra ribota; bet visuma privalu yra paisyti Mokesio Bažnyčios nurodymą, kuriai vienai Dievas patikėjo tikėjimo šaltini saugojim ir jautentišk aiškinim. Katalikas egzegetas negali pretenduoti neišminting laisvai aiškinti dievišk kvipim, kaip jam patinka, teisinantis, jog nesieki s pertiekti oficiali Bažnyčios nuomon, o tik savo asmenin⁴³; nes, jei kiekvienas prad s laisvai skelbti savo asmenišk as nuomones vairiais Šv. Rašto klausimais, tai neišvengiamai pat tik jim bus nešta neaiškum ir abejojim, sudrumsiant tikin i j s žin. Dėl šio pavojaus katalikus egzegetus teisingai spja šv. Kongregacija *S. Officii* jau aukščiau cituotame dokumente⁴⁴. Kiekvienas egzegetas turi giliai išmstyti, teisingai suprasti ir nuoširdžiai vykdyti popiežiaus Pijaus XII nurodym duot viso pasaulio vyskupams dėl Šv. Rašto mokymo ir aiškinimo specialioje instrukcijoje paskelbtoje 1950 m. geguž s 13 d. «Egzegetiniame aiškinime, — skaitome instrukcijoje, — d stytojas [mokytojas] niekad neturi užmiršti, jog Dievas Bažnyčiai paved Šv. Raštą ne tik saugoti, bet taip pat ir aiškinti, ir tai turi būti daroma tos pačios Bažnyčios vardu ir mintimi...»⁴⁵. Atsimintini yra ir Pijaus X žodžiai apie Šv. Rašto aiškinim, kuriuos skaitome jo 1906 m. kovo 27 d. apaštališkame rašte *Quoniam in re biblica*. Jie yra šie: « Šv. Rašto mokytojas laikys šventu dalyku

⁴¹ Ten pat, 124 nr.

⁴² Ten pat, 451 nr.

⁴³ Bruce Vawter, *A Path through Genesis*.

⁴⁴ Acta Apostolicae Sedis LIII (1961), 507 psl.

⁴⁵ *Enchiridion Biblicum*, 597 nr.

*niekad nei mažiausiai neatsitolinti nuo bendros doktrinos*⁴⁶ ir nuo *Bažnyios Tradicijos*. be abejonų jis gali pasisavinti pastaruoju metu pasiektus tikrojo mokslo laimėjimus, bet jis privalo šalintis nuo naujų ieškotų beatodairinių aiškinimų; savo svarstymui jis turi pasirinkti ypač tuos klausimus, kurių išaiškinimas veda prie Šv. Knygų supratimo ir gynimo; pagaliau savo mokymais jis privalo grįžti prie pilnos išminties nurodymais, kurie yra paduodami enciklikoje *Providentissimus*»⁴⁷.

3. Katalikas egzegetas žino, kad Šv. Rašte užrašytas dieviškas Apreiškimas tikrai atsispindi, yra paaiškinamas ir tam tikru būdu papildomas krikščioniškam Padavime. Štai kodėl Šv. Rašto aiškinimas niekada negali būti atsietas nuo krikščioniško Padavimo, bet veikiau visame privalo jį atsizvelgti ir juo remtis. Šitai pabrėžia visi popiežiai beveik visuose žymesniuose Šv. Rašto klausimų paskelbtuose dokumentuose. Leonas XIII enciklikoje *Providentissimus* sako: «Niekam nevalia aiškinti Šv. Rašto priešingai negu Motina Bažnyia moko ir negu teigia vienbalsis Tėvų sutarimas»⁴⁸. Benediktas XV enciklikoje *Spiritus Paraclitus*, statydamas šv. Jeronimui katalikams egzegetams pavyzdžiu, sako: «O kad visi katalikai sektų šv. Daktaro principais ir, klausydami Motinos nurodymų, kukliai laikytųsi tose senose ribose, kurias Tėvai nustatė ir kurias Bažnyčia patvirtino»⁴⁹. Pijus XII enciklikoje *Divino afflante Spiritu* rašo: «Šv. Rašto aiškintojai turi atsiminti, jog turima reikalo su Dievo kvipetu žodžiu, kurio saugojimas ir aiškinimas paties Dievo yra pavestas Bažnyčiai, todėl su visu uolumu privalo paisyti Motinos iosios Bažnyčios pareiškimų ir nurodymų, o taip pat šv. Tėvų patiektą paaiškinimą ...»⁵⁰ Toliau tas pats Šv. Tėvas teigia: «... Katalikui egzegetui gali daug padėti šv. Tėvų, Bažnyčios Daktarų ir senovės laikų Šv. Rašto aiškintojų veikalų studijos. Nors šieji ir neturėjo tokio bendro išsimokslinimo ir kalbų pažinimo, kaip mūsų dienų aiškintojai, vienok jie, atsizvelgiant į Dievo jiems patiktą pareigą Bažnyčioje, išskyla savo dangiškų dalykų suvokimu ir nuostabių proto aštrumu, taip kad jie pasiekia paties dieviško žodžio gelmes ir išneša šviesų tai, kas gali padėti išaiškinti Kristaus mokslą ir kelti gyvenimo šventumą»⁵¹. Enciklika *Humani generis* Pijus XII ypatingai apgailestauja, kad atsiranda tokie egzegetai,

⁴⁶ Nuo bendros doktrinos, t. y. nuo bendrai Bažnyčios priimtų doktrinų.

⁴⁷ *Enchiridion. Biblicum*, 175 nr.

⁴⁸ Ten pat, 108 nr.

⁴⁹ Ten pat, 474 nr.

⁵⁰ Ten pat, 550 nr.

⁵¹ Ten pat, 554 nr.

kurie «aiškindami Šv. Rašt nenori paisyti nei tik jimo ties analogij , nei Bažny ios Padavimo ; taip kad lyg šv. T v ir Mokanios Bažny ios mokslas reik t derinti prie Šv. Rašto, kaip j aiškina remiantis vien protu egzegetai, o ne veikiau, kad Šv. Raštas tur t b ti aiškinamas pagal Bažny ios mint kuri Viešpats Kristus paskyr viso dieviško apreiškimo ties lobyno saugotoja ir aiškintoja »⁵².

4. Pagaliau katalikas egzegetas turi atsiminti, kad Šv. Knyg aiškinimui neužtenka vien mokslinio pasirengimo, bet vis labiausia reikia malon s veikimo, nes Dievas leidžia žmogui save ar iau pažinti tik per malon . Kad m s ribotas protas gal t bent šiaip taip suvokti Dievo begalin didyb ir bent dalinai bei tolimai apr pti tai, kas yra dieviška, jis turi b ti gaivinamas antgamtin s Dievo malon s. Tod l kiekvienas, kuris imasi aiškinti Dievo kv pt j žod , savo mokslin darb privalo jungti su malda ir su gyvenimo šventumu, per k yra gaunamos Viešpaties malon s. Jau Leonas XIII aukš iau cituotame tekste iš enciklikos *Providentissimus* yra nurod s» jog Dievo kv ptas knygas tegalime suprasti ir išaiškinti tik, kai to paties Dievo malon mus apšvie ia ir gaivina; malon , kuri turi b ti išprašoma nuolankia malda ir išsaugojama gyvenimo šventumu⁵³.

Benediktas XV enciklikoje *Spiritus Paraclitus* skatina viso pasaulio vyskupus, sakydamas : « Matote, Garbingieji Broliai, jog reikia d ti pastang , kad, kaip T vai uoliausiai veng nesveikos galvojimo laisv s, taip su nemažesniu uolumu jos vengt ir Bažny ios vaikai. Tai juo lengviau pasieksite, jei tikinsite kaip dvasiškius, taip ir pasaulie ius, kuriuos Šv. Dvasia paved jums valdyti, jog šv. Jeronimas ir kiti Bažny ios T vai an Šv. Knygose išsimokslinim pasiek ne kitaip ir ne kitur kaip tik Dieviškojo Mokytojo J zaus Kristaus mokykloje »⁵⁴. Toliau tas pats Kristaus vietininkas, iškeldamas šv. Jeronimo pavyzd , primygtinai teigia, jog Šv. Rašto aiškinim reikia sieti ne su išpuikusi pasauline išmintimi, bet veikiau su nuolankumu ir malda; reikia j prad ti ir užbaigti su Dievu⁵⁵.

Pijus XII enciklikoje *Divino afflante Spiritu* kvie ia egzegetus atsiduoti Šv. Rašto studijoms su visu uolumu ir su visu nuoširdumu ir patardamas priduria : « Tesimeldžia, kad suprast ; tedirba, kad vis giliau žvelgt Švent j Puslapi paslaptis...»⁵⁶. Tas

⁵² Ten pat, 612 nr.

⁵³ Ten pat, 89 nr.

⁵⁴ Ten pat, 463 nr.

⁵⁵ Ten pat, 468-469 nr.

⁵⁶ Ten pat, 569 nr.

pats popiežius jau min toje instrukcijoje apie Šv. Rašto mokym sako: «N ra jau beveik n reikalo sp ti, kad Šv. Rašto mokytojai privalo pasižym ti savo kunigišku gyvenimu ir doryb mis, pasižym ti daugiau negu kiti, nes jie kasdien naudojasi intymiu Dievo žodžio artumu »⁵⁷.

Peržvelgiant ir perm stant tai, k aukš iau esame išd st , galima padaryti sekan ias išvadas :

Mokslin pažanga Šv. Rašto aiškinyje yra galima ir Bažny ios pageidaujama. Ji turi remtis ir b ti lydima gero mokslinio pasirengimo, pilno dvasinio subrendimo, gilaus tik jimo, nuoširdžios meil s tiesai aplamai ir kv ptam Dievo žodžiui specialiai, pagarbos ir klusnumo Moka ios Bažny ios autoritetui. Šiuo keliu einant, yra pasiekta daug graži laim jim , kuriais nuoširdžiai galima džiaugtis. Yra ta iau ir kitas kelias, kuris yra nusagstytas puikybe ir tuštybe, l kštumu ir perd tu naujum ieškojimu, užsispyrimu vien žmogiško proto j gomis visa suvokti ir išaiškinti, lyg Šv. Knygos neb t Dievo veikalas, stoka išmintingo vertinimo vairi nuomoni ir pavojingu pasinešimu pervertinti prieštaraujan i argumentus, ieškant lengv ir galimai nat rali sprendim . Šis kelias daugel ir katalik egzeget yra nuved s vairius, kartais gana pavojingus, nukrypimus, ar net aiškas klaidas.

Kadangi Šv. Raštas yra Dievo knyga, tai jo aiškinimas egzegetui uždeda ypatingas prievoles. N vienas egzegetas niekada negali jaustis laisvas reikšti savo asmenišk nuomon , kada ir kaip nori, bet veikiau visame privalo paisyti Bažny ios minties ir laikytis jos tekiam nurodym d l Šv. Knyg aiškinyje. Juk Bažnyiai Viešpats paved apreikimo saugojim ir aiškinyje . Kiekvienas egzegetas Dievo žodžio aiškinyje turi sieti ir remti krikš ionišk Padavimu, nes jame atsispindi, yra t siamas ir papildomas Šv. Knygose užrašytas Dievo apreikimas. Katalikas egzegetas turi imtis Šv. Rašto aiškinyje darbo ne asmeninio, mokslinio smalsumo sumetimais, bet veikiau tik jimo meil s, Dievo garb s ir siel išganymo vedinas, tur damas prieš akis Šv. Povilo žodžius: «Kiekvienas Dievo kv ptas Raštas yra naudingas mokyti, sudrausti, pataisyti, aukl ti teisyb je, kad Dievo žmogus b t tobulas, tinkamas kiekvienam geram darbui »⁵⁸.

Prel. Dr. L. Tul aba

Roma, Italija

⁵⁷ Ten pat, 586 nr.

⁵⁸ 2 *Timotiejui* 3, 16.